

țată de cercul Terézei Vansova. T. Vansová era sufletul societății patrioților slovaci din comitatul (județul) Gemer de unde provenea și Ján Botto¹. În casa familiei Kováč din satul natal al lui J. Botto, Lukovište, (familie cu care J. Botto era rudă apropiată), se organizau frecvent reuniuni la care participa și T. Vansová. În scrierea sa autobiografică, Michal Bodický, preot în Lukovište, arată: „Casa lui Kováč era proverbială prin ospitalitatea sa. Ne adunam aici toți slovaci devotați din întregul Malahont și Gemer. Aveau loc în acest cadru distracții, dar și serioase consfătuiri cu caracter eclesiastic și național”². Michal Bodický era prieten cu familia Botto și pregătise chiar pe viitorul poet să-și dea examenele de clasa a III-a gimnazială în particular. După o afirmație a lui Rudo Brtáň, G. Augustiny îndemna tinerii slovaci să învețe la școlile și universitățile din Ardeal; el l-a ajutat pe J. Botto să se mute la liceul german din Sibiu³. Fapt este că în toamna anului 1893, după instalarea lui Augustiny la Sibiu se înmatriculează la Liceul evanghelic din Sibiu doi elevi de naționalitate slovacă: Jan Botto (în clasa a VI-a) și Ivan Kováč (în clasa a IV-a). Demn de menționat este faptul că Sibiul avusese vechi legături cu orașele slovace. În secolul al XVII-lea, în perioada contra-reformei, și-a găsit refugiul aci scriitorul slovac Izák Caban care a fost profesor la aceeași școală la care, cu două secole mai târziu, a învățat și I. Krasko. De asemenea, la sfârșitul secolului al XIX-lea, era profesor de muzică la Sibiu muzicologul și compozitorul slovac Ján Leopold Bella.

La Sibiu, J. Botto, elev de șaptesprezece ani, își îmbogățește cunoștințele de limbă și literatură germană ceea ce se va reflecta, printre altele, și în tentativa de a scrie versuri în germană. Rezultatele la învățătură sînt cunoscute din cercetările întreprinse de Rudo Brtáň și păstrate în articolul său manuscris (*Pe urmele lui Ivan Krasko*). În lucrările privitoare la anii de școală ai lui J. Botto se arată că în toamna anului 1894 J. Botto s-a înscris la „gimnaziul public român de religiunea greco-orientală”. În amintirile sale, Ilie Hociotă, coleg de școală cu J. Botto la Sibiu și Brașov, relevă însă episodul, necunoscut pînă în prezent, că, la început, Ján Botto s-a înscris la Brașov nu la liceul românesc, ci la cel evanghelic german⁴. Am confruntat mărturia

¹ A. Mráz, *Dielo Terézie Vansovej*, Martin, 1940, p. 30.

² Michal Bodický, *Rozpomienky a pamäti*, Martin, 1933, p. 166; apud. M. Gáfrík *Súborné dielo Ivana Krasku*, ed. cit., p. 192.

³ Rudo Brtáň, *Mihail Eminescu în traducere slovacă*, „Iașul Literar”, 5, 1957.

⁴ Manuscrisul amintirilor lui Ilie Hociotă, colonel, protopop militar (1876–1966) se găsește în posesia noastră, pus la dispoziție de soția acestuia, doamna Ana Hociotă din comuna Săliște, Sibiu. I. Hociotă a scris aceste amintiri la invitația editurii Slovenské vydavateľstvo krásnej literatury (prin scrisoarea din 5.V.1958). Nu știm dacă textul a fost expediat în Slovacia. Există două variante aproape identice, dintre care una neterminată. În studiul nostru cităm după varianta care ni se pare mai bine redactată. Doamna Ana Hociotă ne-a comunicat și corespondența dintre I. Krasko și I. Hociotă. E vorba de trei scrisori: Ilie Hociotă către I. Krasko 12 noiembrie, 1957; I. Krasko către Ilie Hociotă, 21 ianuarie 1958; Ilie Hociotă către Ivan Krasko, 24 februarie 1958.

Scrisorile lui Ilie Hociotă sînt copii făcute de autor. Menționăm că și Ivan Krasko și-a păstrat o copie a scrisorii sale expediate lui I. Hociotă la 21.I.1958. Această copie se găsește în arhiva poetului, la Piešťany. Schimbul de scrisori atît de tardiv dintre cei doi colegi a avut loc la inițiativa lui I. Krasko, care l-a rugat pe Rudo Brtáň ca în timpul șederii sale în România